

Kan kolde hænder køre længere på literen?

Af Bent Winther 23. april 2016 [12](#)

Lars Løkke Rasmussen har sagt det, hans forgænger sagde det også, Liberal Alliance siger det. Også Enhedslisten og sågar de Radikale siger det. Det er svært at finde et politisk parti i Danmark, som ikke mener, at der skal være flere varme hænder i den offentlige service, og at bureaukratiet skal barberes ned.

Sygeplejersker, skolelærere, socialrådgivere, læger, hjemmehjælpere, pædagoger og hvad der ellers findes af faggrupper i det offentlige skal, hvis man lytter til de politiske taler, ud og have langt mere direkte kontakt med borgerne: Børnene, de syge, de arbejdsløse, de gamle. Selv politiet skal mere ud på gaderne og i private hjem for at opklare indbrud.

Alligevel går det den stik modsatte vej, og det har det gjort i mange år, for de offentligt ansatte bruger stadig mere tid bag computeren på skemaer, regneark, rapporter, tjeklister og dokumentation. Så hvad er det for et paradoks? Er det, når det kommer til stykket, Folketinget, der i virkeligheden ikke bestemmer noget på så vigtigt et område, eller siger politikerne ét, når de holder taler, og noget andet, når de mødes med embedsmændene bag lukkede døre? Hvad er det, der sker?

Forklaringen er formentlig den simple, at den styringsform, man konsekvent og med stigende intensitet har gennemført hele vejen rundt i det offentlige siden 90'erne, ikke er sådan lige at rulle tilbage uden at tage nogle helt principielle og svære diskussioner om, hvad den offentlige service skal kunne levere, til hvem og hvorfor.

Den målbaserede styring med djøfferne, Finansministeriet og de dyre ledelsesteorier som drivkraft har for længst lagt de offentlige institutioner fra skoler til sygehuse og jobcentre ind under et system med bindende mål, kontrol, evaluering og nye mål. Det er der masser af gode grunde til: Man kan sammenligne standarder, finde fejl, indføre bonusordninger, sikre sig at de politiske mål, man sætter sig, nu også bliver opfyldt, og i det hele taget holde styr på, hvad skattekrone bruges til. Grundlæggende er det opfattelsen, at målstyringen får den offentlige service til at køre længere på literen, og at der ikke rigtigt er noget alternativ. Men er det sandt?

Systemet er for alvor ved at krakelere af flere årsager. For det første er der ingen dokumentation for, at systemet virker, og at servicen rent faktisk bliver bedre. De offentligt ansatte, som er gået ind i jobbet for at undervise, helbrede og hjælpe andre, bliver ofte demotiverede. Der er masser af spild og registreringer, som virker idiotiske, og der er en skadelig tendens til at fokusere for meget på mål og ikke alt det andet, som måske er vigtigere i det store perspektiv. Og så videre.

Listen over dårligdomme er lang. Undervejs i sin research til en omfattende rapport for Indenrigsministeriet om resultatbaseret styring stødte seniorforsker Marie Østergaard

Møller på en interessant iagttagelse, har hun forklaret i et interview. De multinationale - koncerner som Deloitte, som var med til at opfinde og sælge styringsinstrumentet resultatbaseret styring (RBS), og General Electric, der var frontløber på indførelsen af det, har for længst droppet systemet. For det skaber ikke tilstrækkelig værdi.

Begrundelsen er, at målstyringen er et godt redskab, hvis man har en helt konkret opgave at løse, men i store, komplekse organisationer kommer det til kort. Der er for mange ukendte faktorer og målene er svære at gøre entydige. »Og da man dårligt kan forestille sig en mere kompliceret organisation end den offentlige sektor på velfærdsområderne, er det måske ikke så underligt, at undersøgelserne ret entydigt tegner et negativt billede af brugen af RBS på velfærdsområderne i den offentlige sektor,« siger Marie Østergaard Møller til Djøfbladet.

Berlingske har tidligere beskrevet, hvordan socialrådgivere skal indtaste oplysninger over 38 skærbilleder, når de modtager indberetninger om truede børn. Dem kommer der omkring 64.000 af om året. Et andet eksempel er folkeskolen, som den liberale leder Anders Samuelsen i denne uge betegede som »en trafikulykke, der udspilles for øjnene af os.«

Årsagen er den nye, målbaserede styringsform, der fulgte med reformen af folkeskolen, som trådte i kraft for halvandet år siden. Den virkelige revolution af skolen er hverken lektiecafeerne, de lange skoledage eller lærernes arbejdstid – det er den målstyrte undervisning. Tidligere havde lærerne relativt stor frihed til at tilrettelægge undervisningen og varetage ansvaret for, at de mål, der stod i loven, blev overholdt. Nu skal der opstilles læringsmål, vidensmål og kompetencemål for de enkelte fag, på de enkelte årgange og de enkelte elever.

Men ikke nok med det: Der skal også opstilles mål for de enkelte forløb i et fag. Det vil sige, at tre uger med folkeviser eller regnskoven i Brasilien skal have sine egne mål og individuelt registreres for eleverne. Og målene skal selvfølgelig evalueres og vurderes for at tjekke, om de nu også er opfyldt. På skoler rundt om i landet er man derfor i fuld gang med at proppe de mange læringsmål ind i store, nyudviklede computersystemer, så målene kan aflæses, og det kan registreres, om den enkelte elev så har nået de ofte ret diffuse mål. De bindende mål for folkeskolen er nu på 3.990, fremgår det af bogen »Uden Mål og Med« skrevet af lektor Keld Skovmand. Det er pænt mange mål at holde styr på. Gad vide, om det får skolen til at køre længere på literen?